

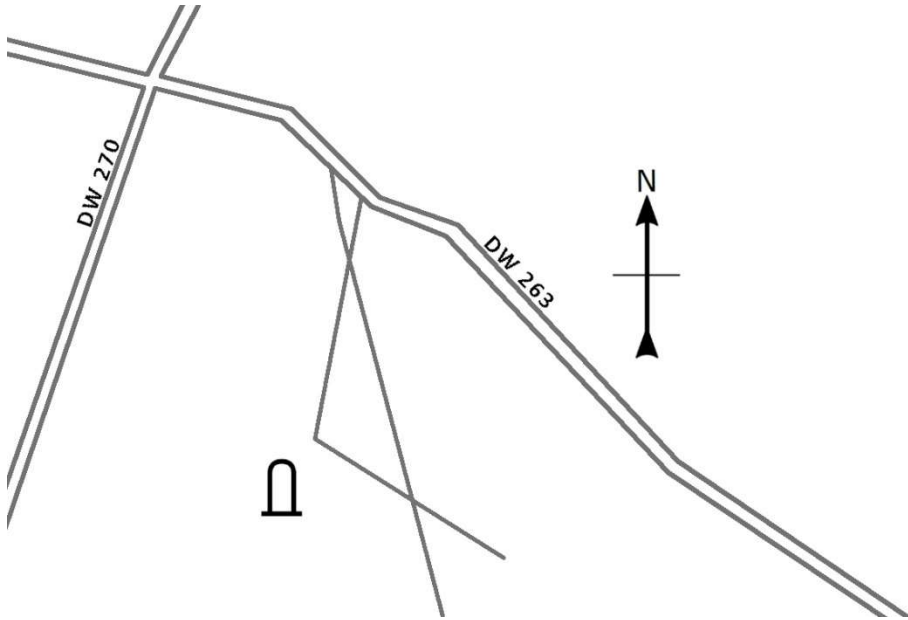
Karta ewidencyjna obiektu grobownictwa wojennego

Gmina: BABIAK

Nr ewidencyjny: 3009022_7

Rodzaj obiektu ¹	Nazwa obiektu		Miejscowość
MOGIŁA ZBIOROWA	2 GROBY ZBIOROWE OFIAR DORFGETTO		NOWINY BRDOWSKIE
Zdjęcie – widok ogólny	Kategoria	II wojna światowa	
	Adres województwo / powiat / gmina	WIELKOPOLSKIE / KOLSKI / BABIAK	
	ulica / lokalizacja opisowa	Obszar leśny	
	Właściciel / zarządca terenu / działka nr	Leśnictwo Bugaj / 300902_2.0021.AR_1.5119/9	
	Kwaterna, rząd / ewent. lokalizacja opisowa	adres leśny: 09-10-2-08-119-g-00 / 52°19'31.2"N 18°43'34.8"E (52.325321, 18.726324)	
	Podstawowa informacja o pochowanych	OFIARY TERRORU NIEMIECKIEGO min. 15 osób pochodzenia żydowskiego	
	Datowanie	obiekt nieupamiętniony	
	Forma ochrony	GRÓB WOJENNY	
	Wymiary (szer., głęb., wys.)	Mogiła nr 1: 4 m x 2 m Mogiła nr 2: 6,2 m x 2,4 m	
		Material	ziemna

¹cmentarz wojenny / kwaterna wojenna / mogiła zbiorowa / grób indywidualny....

Szkiec sytuacyjny		Opis obiektu i inskrypcje	
		Dwie mogiły ziemne, nieoznaczone w terenie, wytypowane podczas badań terenowych z wykorzystaniem nieinwazyjnej metody geofizycznej (georadar) przez Fundację Zapomniane. Obecnie jest to teren silnie zalesiony, pozostający w zarządzie Lasów Państwowych, położony w granicach obrębu ewidencyjnego Nowiny Brdowskie, tuż przy granicy z obrębem Kiejsze.	
Stan zachowania i najważniejsze postulaty konserwatorskie		Bibliografia	Dane dot. osób pochowanych, okoliczności śmierci, pierwotnego miejsca pochówku; historia obiektu itp.
Konieczne trwałe oznaczenie i urządzenie mogił.		Zasób WUW w Poznaniu, dokumentacja sprawy prowadzonej pod sygn. PS-VI.5230.136.2024. Pawlicka-Nowak Łucja, <i>Świadectwa Zagłady: obóz w Chełmnie nad Nerem, getto wiejskie Czachulec</i> , Gdańsk 2014, s. 369-372. Zegenhagen Evelyn, Dean Martin, <i>Bugaj (and Nowiny Brdowskie)</i> , w: <i>Encyclopedia of camps and ghettos, 1939-1945</i> , s. 47-48.	Dorfgetto, czyli getto w Nowinach Brdowskich, znane także jako getto w Bugaju, w czasie okupacji niemieckiej nosiło nazwę Jüdische Kolonie Bugitten und Neuhagen. Funkcjonowało od października 1940 r. do stycznia 1942 r. na obszarze 300 hektarów. Obejmowało tereny wsi Bugaj i Nowiny Brdowskie, z których wcześniej przymusowo wysiedlono ludność polską. Przetrzymywano w nim około 1000 Żydów, w tym całą żydowską społeczność Babiaka (50 rodzin, ok. 240 osób) i ponad 700-osobową grupę z Koła (150 rodzin). Gehenna mieszkańców Dorfgetto zakończyła się już w styczniu 1942 r., kiedy to pozostałych przy życiu mieszkańców getta (w liczbie około 600 osób) wysłano do obozu zagłady Kulmhof. Budynki mieszkalne na rozkaz Niemców zostały zburzone, a cały teren zalesiono. Wiemy na pewno, że na potrzeby nowych mieszkańców Nowin Brdowskich stworzono specjalny cmentarz, na którym pochowano być może nawet ponad 30 osób. Dwie mogiły ziemne odnalezione przez Fundację Zapomniane zostały wpisane do ewidencji grobów i cmentarzy wojennych 11.06.2025 r.
		Załączniki	
		Zdjęcia w formie cyfrowej – stan na 6.04.2022 r.	
Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data, podpis):		Sławomir Józeffiak, 27.06.2025 r.	